

УДК 658.1:61

Ковальова О.М.,

к.е.н., доцент,

доцент кафедри економіки,

Сумський національний аграрний університет

Волкова О.О.,

магістрант,

Сумський національний аграрний університет

ПРОБЛЕМИ ФОРМУВАННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ ТА ФІНАНСОВОЇ СИСТЕМИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ЛІКУВАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В УМОВАХ РЕФОРМИ

Система лікувальних закладів відіграє надзвичайно важливу роль в становленні національної безпеки країни. Ці заклади мають забезпечити високий рівень здоров'я населення, від чого залежить відтворення робочої сили, яка є одним з головних факторів економічного розвитку країни. Одночасно здорова нація є показником рівня якості життя населення країни. Відповідно, розвиток лікувальних закладів та системи охорони здоров'я в цілому є важливим напрямом реформ, що відбуваються останнім часом в Україні.

На даний час науковцями зроблено багато напрацювань з питань реформування системи охорони здоров'я, що відображено в наукових працях Гончарук С. [1], Жаліло Л. [3], Ігнат'євої Г. [4], Ленського Г. [5] та інших. Однак реформування цієї галузі потребує подальших досліджень, зокрема з аналізу проблем формування економічної та фінансової системи функціонування лікувальних закладів.

Україні дісталася у спадок від Радянського Союзу система безкоштовної медичної допомоги. Населення через сплату податків здійснює наповнення державного бюджету, з якого, в свою чергу, здійснюється фінансування системи охорони здоров'я. Проте, на жаль, фінансування системи охорони здоров'я в цілому та лікувальних закладів зокрема здійснюється в Україні за залишковим принципом. І це пояснюється тим, що коштів державного бюджету не вистачає

на всі медичні потреби. Однак, навіть високорозвинені країни не можуть собі дозволити фінансувати всі потреби медицини за рахунок державного бюджету. Отже, постійна нестача державних коштів стала причиною появи цілої низки проблем в галузі охорони здоров'я.

Однією з найбільших проблем, породженою застарілою системою фінансування галузі охорони здоров'я є абсолютна соціальна та фінансова незахищеність населення України, коли люди самотійно або за кошти благодійної допомоги змушені оплачувати своє лікування.

За даними Гончарук Т.С. реальне бюджетне фінансування державної системи охорони здоров'я здійснюється лише на 14%, що ставить її на межу розвалу та хаосу. Показник видатків з бюджету на систему охорони здоров'я щодо ВВП країни в динаміці має хвилеподібний характер і знаходився за 2010-2014 роки в межах 3,5–4,0% [1, С.191]. Як свідчить сучасна статистика, за 2016-2018 роки видатки зведеного бюджету на охорону здоров'я зросли з 75,5 млрд. грн. до 115,7 млрд. грн. і склали 2,6% ВВП [6]. Покращення ситуації пояснюється медичною реформою, і насамперед, впровадження системи «доступні ліки». Однак, реального полегшення із фінансуванням дорогих операцій населення на собі не відчуло. Як і раніше, операції здійснюються за власний рахунок або за рахунок благодійників.

Наступною проблемою недосконалої системи фінансування галузі охорони здоров'я є низька якість медичних послуг. Внаслідок чого переважна частина медичного обладнання є зношеними не лише морально, а й фізично, але продовжуються використовуватися для лікування людей. Наслідком низької якості медичних послуг є високий рівень смертності та менша тривалість життя українців порівняно з іншими націями.

Також проблемою вітчизняної системи охорони здоров'я є неефективне витрачання бюджетних коштів. Відмітимо, що дану проблему урядовці намагаються вирішити через медичне реформу, а саме, коли розподіл бюджетних коштів буде здійснюватися пропорційно до обсягу наданих лікувальним

закладом медичних послуг, тобто за принципом “гроші ходять за пацієнтом”, а не за принципом “гроші ходять за інфраструктурою”.

Таким чином, проблема фінансування лікувальних закладів поступово вирішується за рахунок принципу “гроші ходять за пацієнтом”. Але проблема незахищеності населення у випадку настання хвороби та потреби у проведенні дорогих операцій та лікування залишається дуже гострою.

Досвід розвинених країн свідчить, що єдиний ефективний шлях для забезпечення доступної та якісної медичної допомоги у таких випадках є перехід до фінансування медицини за страховим принципом, тобто за принципом, який передбачає чіткі правила передоплати за конкретно одержану у разі настання хвороби необхідну медичну допомогу. Суть цього принципу полягає в тому, що посильні грошові внески на випадок хвороби сплачуються великою кількістю громадян заздалегідь, а зібрані кошти спрямовуються на лікування тих, кого спіткала хвороба.

У сучасному світі існує два основних підходи до організації такої попередньої оплати — один з них передбачає використання з цією метою загальних податків, забезпечуючи тим самим безпосереднє страхування ризику хвороби державою, а другий базується на використанні схем соціального страхування. При цьому суттєвої принципової різниці між такими двома підходами не існує, і вони рівною мірою (і часто в поєднанні) застосовуються у сучасних розвинутих країнах.

Варто зазначити, що система медичного страхування не користується попитом у населення України. Причиною є низькі доходи та, навіть більшою мірою, недовіра до страхових компаній. Отже, для впровадження системи медичного страхування необхідно сформувати в населення позитивне ставлення до цієї системи через відповідні урядові програми, засоби масової інформації тощо.

Впровадження системи медичного страхування поряд із іншими напрямками медичної реформи сприятиме покращенню здоров'я населення України.

Список літератури

1. Гончарук С. М. Сучасний стан і проблеми фінансування установ охорони здоров'я в Україні / С.М. Гончарук, С.В. Приймак, Л.Я. Данилік // Бізнес-інформ. – 2016. - №1. – С.190-194
2. Дорошенко О.О. Сучасний стан фінансово-економічного забезпечення медичної допомоги на вторинному рівні / О.О. Дорошенко // Державне управління: удосконалення та розвиток, 2017. - № 2 - [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1038>
3. Жаліло Л.І. Стратегії змін у сфері охорони здоров'я в умовах соціально-економічних реформ в Україні / Л.І. Жаліло, О.І. Мартинюк [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://academy.gov.ua/ej/ej14/txts/Zhalilo.pdf>
4. Ігнат'єва Г.Ф. Використання досвіду функціонування суспільно-солідарної системи керованої медичної допомоги в умовах децентралізації управління системою охорони здоров'я України / Г.Ф. Ігнат'єва [Електронний ресурс] – Режим доступу: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2014-01\(11\)/9.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2014-01(11)/9.pdf)
5. Ленський Г.В. Необхідність та сутність багатоканальної системи фінансування охорони здоров'я в Україні / Г.В. Ленський // Фінансово-економічні засади реформування охорони здоров'я України: нові законодавчі ініціативи: Матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції. – К., 2004. – С. 179-181. 4
6. Охорона здоров'я [Електронний ресурс] – Режим доступу: <https://budget2018.info/ohorona.html>. – Назва з екрану